

Innst. 335 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 20 S (2010–2011)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2010

Til Stortinget

Sammendrag

Innledning

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2009–2013 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Personlige varamedlemmer</i>
Ingrid Heggø (A), leder	Hadia Tajik (A)
Øyvind Vaksdal (FrP), nestleder	Mette Hanekamhaug (FrP)
Truls Wickholm (A)	Aksel Hagen (SV)
Gunnar Gundersen (H)	Anne Tingelstad Wøien (Sp)

Personlig varamedlem for Truls Wickholm var opprinnelig Geir-Ketil Hansen (SV). I stortingsvedtak av 24. februar 2011 erstattet Aksel Hagen Geir-Ketil Hansen for den resterende del av stortingsperioden 2009–2013.

Generelt

IPU ble etablert i 1889 og er den eneste globale parlamentarikerforsamlingen med medlemmer fra 155 land. Forsamlingen arbeider for å fremme fred og samarbeid og å støtte utviklingen av representativt demokrati i alle verdensdeler. Dette skjer gjennom erfaringsutveksling og informasjonsspredning mellom parlamentene, og ved å sikre parlamentarisk

engasjement i viktige internasjonale spørsmål. I IPU er det etablert tre faste komiteer for henholdsvis fred og internasjonal sikkerhet, bærekraftig utvikling, finansiering og handel, og for menneskerettigheter og demokrati. I tillegg finnes det tematiske komiteer, bl.a. en komité for FN-spørsmål.

Hovedspørsmål

IPUs medlemmer omfatter nasjonalforsamlinger av nær sagt alle former og avskygninger, og innfallsvinklene til de ulike spørsmålene på organisasjonens agenda er mange og forskjelligartet. Temaene for sesjonene bestemmes ca. ett år i forveien og favner som regel vidt. Samtidig gir hver sesjon anledning til å debattere et dagsaktuelt spørsmål gjennom fastsetting av et såkalt hastetema. I 2010 ble valg av hastetema preget av de store naturkatastrofene: jordskjelv på Haiti og i Chile og flomkatastrofen i Pakistan. En sak som var gjenstand for diskusjon under sesjonene i 2010 var generalsekretærens forslag om strategisk plan for organisasjonen i årene fremover. Dette er nært knyttet til spørsmålet om reformer og omfanget av ressurser som medlemmene hvert år tilfører IPU.

Vårsesjonen, 122. konferanse i Bangkok

Stortinget deltok med seks delegasjonsmedlemmer på konferansen, som fant sted i perioden 27. mars–1. april. I forkant av sesjonen ble det avholdt et miniseminar for delegasjonen hvor eksterne innledere belyste enkelte av temaene som skulle opp til debatt i Bangkok. Temaet for hoveddebatten var «parlamentarisme i sentrum for politisk forsoning og godt styresett». En rekke land løftet fram egne tiltak for å bidra til godt styresett, og mange utviklingsland så dette som en viktig del av kampen mot fattigdom. Atskillige av disse fokuserte i tillegg på behovet for internasjonal bistand og utviklings-

hjelp. Flere delegater understreket parlamentenes sentrale rolle med hensyn til demokratibyggning og økonomisk og sosial utvikling. Delegasjonsleder Ingrid Heggø holdt innlegg hvor hun fremhevet parlamentenes rolle i å sikre godt styresett. Hun la særlig vekt på parlamentets kontrollfunksjoner.

Sesjonens hastetema ble viet situasjonen i Chile og på Haiti etter jordskjelvene, og resolusjonen som ble vedtatt, pekte på hvordan parlamentene kan bidra til internasjonal solidaritet med ofrene, og hvordan landene kan lære av hverandre når det gjelder varslingsystemer og preventive virkemidler. Et alternativt tema om palestineres rettigheter og situasjonen i Øst-Jerusalem, fremmet av den arabiske gruppen og Iran, ble nedstemt.

Temaet i første komité var bekjempelse av organisert kriminalitet, og delegasjonen holdt her innlegg om menneskehandel. I andre komité var fokuset rettet mot FNs tusenårsmål og sør-sør-samarbeid, og et norsk innlegg ble holdt hvor en pekte på sammenhengen mellom handel, investeringer og utvikling. Temaet i tredje komité var unge menneskers deltakelse i den demokratiske prosess, og fra norsk side ble det foreslått at aldersgrensen for å bli valgt til et politisk verv bør være den samme som aldersgrensen som gir stemmerett. Dette ble gjenstand for omfattende debatt, men forslaget ble til slutt tatt med i komiteens endelige resolusjon.

Rådet tok som vanlig stilling til en rekke rapporter, bl.a. om IPU-samarbeid med FN-systemet og om parlamentarikere som er utsatt for brudd på sine menneskerettigheter. Et forslag om å omgjøre IPU til en konvensjonsbasert internasjonal organisasjon ble tatt til etterretning, men ikke diskutert i substans. Norge og mange andre land i 12Pluss-gruppen, den geopolitiske gruppen som Norge tilhører, og som i hovedsak består av vestligorienterte land, er skeptiske til dette.

Høstsesjonen, 123. konferanse i Genève

Sesjonen fant sted 4.–6. oktober. Fra Stortinget deltok fire delegasjonsmedlemmer. Sentralt med hensyn til politiske spørsmål var paneldebattene om de tre temaene som skal behandles under hovedmøtet i Panama i april 2011: parlamentenes ansvar for å vedta lover som kan bidra til å forebygge vold i valgprosesser, bedre valgobservasjon og problemfritt maktskifte, parlamentenes rolle i å sikre bærekraftig utvikling gjennom fornuftig forvaltning av naturressurser, landbruksproduksjon og demografisk endring, og transparens og ansvarlighet når det gjelder finansiering av politiske partier og kampanjer.

Internasjonal støtte til ofre for naturkatastrofer, med særlig henblikk på flomkatastrofen i Pakistan tidligere samme år, ble valgt til sesjonens hastetema. Delegasjonsleder Ingrid Heggø holdt innlegg hvor

hun viste til de store humanitære utfordringene, ikke minst når det gjelder situasjonen til barn og kvinner, og det enorme omfanget av skadene som flommen forårsaket. Hun informerte om at regjeringen hadde besluttet å trappe opp sin støtte til flomofrene til 400 mill. kroner.

Høstsesjonen har en viktig administrativ funksjon i tillegg til det politiske. Dette omfatter bl.a. godkjenning av organisasjonens budsjett. Generalsekretæren lanserte i 2010 et forslag til strategisk plan for IPU fram til 2017, som blir behandlet i de geopolitiske gruppene. Gruppen som Norge tilhører, 12Pluss, nedsatte høsten 2010 en egen arbeidsgruppe for dette. Det er på det rene at planen er relativt ambisiøs, og at den trolig impliserer vekst i IPU-aktiviteter. Mye tyder på at mange av dens elementer har vesentlige kostnadsmessige konsekvenser. Flere 12Pluss-land har gitt signaler om at kontingentøkninger vil være lite populære. Dette gjelder spesielt de land som sliter med etterdønningene etter finanskrisen. For Norges del har kontingenten de senere år økt betydelig som følge av IPU-ets beslutning i 2006 om å gradvis innføre en ny bidragsskala frem mot 2012. En hovedhensikt med den nye skalaen var å redusere den finansielle byrden på utviklingsland, og en større andel av IPU-ets budsjett faller dermed på industrialiserte land som Norge. Debatten om den strategiske planen og IPU-ets videre vei vil ventelig intensiveres i 2011.

Andre møter

IPU arrangerer parlamentarikerkonferanser i tilknytning til viktige internasjonale møter på regjeringens nivå, spesielt i FN-sammenheng. Også 12Pluss avholder enkelte tematiske møter.

Delegasjonsleder Ingrid Heggø og nestleder Øyvind Vaksdal deltok på et møte om menneskehandel i regi av 12Pluss i London i februar. Nestleder Øyvind Vaksdal deltok i mars på et parlamentarikermøte i New York i forbindelse med FNs tilsynskonferanse til Avtalen om ikke-spredning av atomvåpen. Delegasjonslederen inngikk videre i den norske delegasjonen under partsmøtet til FNs klimakonvensjon i Cancun i desember (COP 16). Tidligere samme måned deltok hun på den årlige parlamentariske høringen i tilknytning til FNs generalforsamling. Temaet var situasjonen i verdensøkonomien etter finanskrisen. I sitt innlegg la hun særlig vekt på kvinners rolle i økonomien, og hun viste til at den menneskelige kapital som kvinner representerer, ikke utnyttes på en tilfredsstillende måte i mange land.

Delegasjonens arbeid i 2011

Arbeidet i IPU gir anledning til å ta opp et bredt spekter av temaer. Delegasjonen ønsker spesielt å fokusere på transparens og antikorrupsjon, likestil-

lingsspørsmål og vold mot kvinner, klima og miljøspørsmål, FNs tusenårsmål (spesielt mål 4 og 5) og videre utbredelse av parlamentarisk demokrati og menneskerettigheter.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Laila Gustavsen, Eva Kristin Hansen, Svein Roald Hansen, Sverre Myrli, Tore Nordtun og Willy Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Morten Høglund, Siv Jensen, Peter N. Myhre og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Ivar Kristiansen og lederen Ine M. Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, har merket seg at antall medlemsland i Den interparlamentariske union (IPUs) er utvidet fra 151 i 2009 til 155 i 2010. Komiteen vil understreke verdien av informasjons- og erfaringsutveksling mellom parlamanter og parlamentarikere.

Komiteen registrerer at IPUs virksomhet dekker et bredt område. I tillegg til de tre faste komiteene for fred og internasjonal sikkerhet, for bærekraftig utvikling, finansiering og handel, og for menneskerettigheter og demokrati, engasjerer parlamentarikerforsamlingen seg i dagsaktuelle spørsmål.

Komiteen har imidlertid merket seg at mange av de temaene som har vært berørt i IPU også behandles i andre internasjonale parlamentarikerfora. Dette gjelder for eksempel internasjonal støtte til ofre for naturkatastrofer, bedre valgobservasjon, bekjempelse av organisert kriminalitet og gjennomføring av FNs tusenårsmål.

Komiteen vil understreke behovet for en samordning av virksomheten i de ulike internasjonale parlamentarikerforsamlingene og viser i den forbindelse til presidentskapets behandling av Dagfinn Høybråten's initiativ for få til en mer målrettet tilnærming til Stortingets behandling av delegasjonenes virksomhet. Det må være et mål fra norsk side å bidra til utformingen av strategiske planer for de enkelte parlamentarikerforsamlinger og sørge for klare avgrensinger av hvilke saksområder de enkelte forsamlingene skal beskjeftige seg med.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 20 S (2010–2011) – årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske Union (IPU) for 2010 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 18. mai 2011

Ine M. Eriksen Søreide

leder

Tore Nordtun

ordfører

